[2024] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 617: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 513

ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਬਨਾਮ

ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਹੋਰ।

(2012 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2230)

10 ਜੁਲਾਈ 2024

[ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ* ਅਤੇ ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ 2005 ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟੈਂਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟਸ

ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 - ਸੀਆਈਸੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ - ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12:

ਫੈਸਲਾ: ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਸੀਆਈਸੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਖੁਦ ਅਤੇ ਦਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਕੋਲ ਇਸਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ - ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਅ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13]

ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 - ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ - ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਵਿਧਾਨਕ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ:

---

* ਲੇਖਕ

ਫੈਸਲਾ: ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਧਾਰਾ 12 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਦੋਵੇਂ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 12 ਅਤੇ 15 ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ - ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ। [ਪੈਰਾ 14]

ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਫੈਸਲਾ: ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬੈਂਚਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ - ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਪਾਠ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਂਚਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16 ਅਤੇ 17]

ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ - ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੰਮ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਵੰਡ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

ਫੈਸਲਾ: ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ - ਇਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰੇ - ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਪਾਅ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ - ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਬੈਂਚ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੰਮ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਵੰਡ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18]

ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ - "ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨਿਯਮ, 2007 ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਧਨ ਹਨ:

ਰੱਖਿਆ: ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ "ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਬਨਾਮ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ [2000] ਸਹਾਇਤਾ 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.34 : (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 216 : 2000 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ.423 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ [2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696 : (2002) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 294 : 2002 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 253, ਜਿੱਥੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 324 (1) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ "ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ - ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਅਤੇ 15(4) ਵਿੱਚ "ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨਿਯਮ, 2007 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਧਨ ਹਨ - ਸੰਕੁਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਨਾਮਕਰਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗੀ - ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮਕਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ - ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੀ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸਮੇਤ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 19 ਤੋਂ 22]

ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - "ਨਿਯਮ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ:

ਫੈਸਲਾ: "ਨਿਯਮ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਸੀਆਈਸੀ ਵਰਗਾ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਕੇ, ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ - ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵਿਹਾਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ "ਨਿਯਮ" ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 23]

ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ - ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ - ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ:

ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਆਯੋਜਿਤ: ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ - ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਲੋੜਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਇਸਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗੀ - ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਸੀਆਈਸੀ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੈਰ-ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ - ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਹਨ - ਸੀਆਈਸੀ ਲਈ ਬੈਂਚਾਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਵੰਡਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 24]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਭਾਰਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ [2000] ਸਹਾਇਤਾ 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 34 : (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 216 : 2000 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 423; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਜਮਹੂਰੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ [2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696 : (2002) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 294 : 2002 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 253 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005; ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨਿਯਮ, 2007; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ; ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ; ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ।

ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2012 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2230

2009 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀਸੀ ਨੰਬਰ 12714 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 21.05.2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਤੀਰਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਆਰ ਵੈਂਕਟਾਰਮਣੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਕੇ ਐਮ ਨਟਰਾਜ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਯਸ਼ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬੁੰਦੇਲਾ, ਵਿਨਾਇਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਨੇਹਾ ਕਲੀਤਾ, ਸ਼ੌਰਿਆ ਰਾਏ, ਚਿਤਵਨ ਸਿੰਘਲ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ, ਰਮਨ ਯਾਦਵ, ਕਾਰਤੀਕੇ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਅਮੀਆ ਵਿਕਰਮਾ ਥਾਨਵੀ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀਕਾਂਤ ਨੀਲੱਪਾ ਤਰਦਲ, ਐਡਵੋਕੇਟਅ ਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨੂ ਟਮਟਾ, ਨਿਤਿਨ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ।

ਫੈਸਲਾ/ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਜੇ.

1. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਬੇਲੋੜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ

1 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਨਿਯਮ"

2 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਸੀਆਈਸੀ"

3 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ"

4 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਐਮਪੀਡੀ2021"

5 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਡੀਡੀਏ"

ਇੱਕ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ 21.05.2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2009 ਦੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 12714 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ[2] ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨਿਯਮ, 2007[1] ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਕੋਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005[3] ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

3. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਬਜੀਤ ਰਾਏ, ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2, ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2021[4] ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੋਧ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ[5] ਨੂੰ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਖੁਲਾਸੇ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

4. 22.09.2009 ਨੂੰ, ਸੀਆਈਸੀ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡੀਡੀਏ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਜਾਤਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ; ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੈਜ਼ਰਡਜ਼ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਨੂ ਰਾਏ; ਅਤੇ ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਪੰਕਜ ਕੇਪੀ ਸ਼੍ਰੇਅਸਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

5. ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਥਾਰਟੀ-ਡੀਡੀਏ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12714/2009 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਡੀਡੀਏ ਨੇ ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਉਪ-ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਹੈ। ਡੀਡੀਏ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ, ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ

ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਖਾਸ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨਿਆ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ:

"I. ਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੁਆਰਾ ਡੀਡੀਏ ਵਰਗੀ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

II. ਕੀ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨਿਯਮ, 2007 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੋ 'ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਛੋਟ, ਜਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ' ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?

III. ਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਡੀਡੀਏ ਦੇ ਉਪ-ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ?

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ:

ਓ) ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਂਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅ) ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਦੇ ਹਨ।

ਏ) ਤੀਜੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਕੋਲ ਡੀਡੀਏ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਰਗੇ ਉੱਚ-ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਤਿਨ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਹੈ, ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਵੈਂਕਟਰਮਨੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਬਜੀਤ ਰਾਏ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

8. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਤਿਨ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਹੈ, ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਵੈਂਕਟਰਮਨੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਬਜੀਤ ਰਾਏ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

I. ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਸੀਆਈਸੀ), ਨੇ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨਿਯਮ, 2007 ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ 'ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਨਰਲ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ' ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

II. ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ

ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਕੋਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

III. ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਬੈਂਚ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 20,000 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 1,500 ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵੇਗਾ। ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੰਮ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਵੰਡ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

IV. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨਿਯਮ-ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੀਆਈਸੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨਿਯਮ-ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵੰਡ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ-ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ਕਤੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵੰਡ, ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਤਰ ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਿਯਮ-ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

V. ਸੀਆਈਸੀ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੈਰ-ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਲੋੜਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਇਸਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

VI. ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਬਿਹਤਰ ਕੇਸ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ

ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

10. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1-ਡੀਡੀਏ ਵੱਲੋਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

I. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ-ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ, ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ।

II.ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰੁਖ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਭਾਗ (ਡੀਓਪੀਟੀ) ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀਓਪੀਟੀ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਡੀਓਪੀਟੀ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਏ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਨੂੰ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੀਓਪੀਟੀ ਤੋਂ ਖਾਸ ਪੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੋਟਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਨੂੰ ਬੈਂਚਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

III. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੈਂਚਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਈ।

IV. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਆਈਸੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

V. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਨਿਯਮ 22 ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

VI. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਚ-ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੀਡੀਏ ਦੇ ਉਪ-ਚੇਅਰਮੈਨ, ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਬੋਝ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

VII. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਮਨਮਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੈਕਲਾਗ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀਆਂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਅਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਸੀਆਈਸੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, 22.9.2009 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਸੰਬੰਧੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੀਆਈਸੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ

ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਇਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ।

12. ਸੰਬੰਧਿਤ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੀਆਈਸੀ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

13. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਆਈਸੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਆਈਸੀ ਅਤੇ ਦਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਕੋਲ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਭਾਗ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਅ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

14. ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 12 ਅਤੇ 15 ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

15. ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, 21.05.2010 ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 22 ਨਾਲ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ, ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

16. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੀਮਤ ਪਾਠ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਂਚਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 22 ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 22 ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਭਟਕਦੇ ਹੋਏ, ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੀਆਈਸੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

17. ਬੈਂਚਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ।

18. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ। ਇਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਆਈਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਪਾਅ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਬੈਂਚ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੰਮ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਵੰਡ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

19. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੈਂਚਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 12(4) ਅਤੇ 15(4) ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਆਈਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ, ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ "ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 324 (1) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ "ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।

20. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਬੈਂਚ ਭਾਰਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ,[6] ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

"...13. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 324 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਗਠਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-

6 [2000] ਸਹਾਇਤਾ 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 34 : (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 216

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਿਹਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। "ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਤੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ..."

21. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਜਮਹੂਰੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ,[7] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 324 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

***

“26. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਆਦਮੀ - ਵੋਟਰ - ਦਾ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਭਾਰਤੀ (ਵੋਟਰ) ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਸੂਖਮ ਵਿਗਾੜ ਦੁਆਰਾ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹਾਈਜੈਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ, ਵੋਟਰ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਆਡਿਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਡਿਟ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 324 ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਛੱਡੇ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ "ਸੁਪਰਿਨਟੈਂਡੈਂਸ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ" ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ "ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ" ਸ਼ਬਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਭਾਵ ਤੋਂ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼। ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਅਚਨਚੇਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਂ ਸਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖੇਤਰ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇ।

22. ਇਸ ਲਈ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12(4) ਅਤੇ 15(4) ਵਿੱਚ "ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ

7 [2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696 : (2002) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 294

ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 'ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨਿਯਮ, 2007' ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਧਨ ਹਨ, ਇਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਾਮਕਰਨ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਨਾਮਕਰਨ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੀ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਸਮੇਤ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਬੋਝ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

23. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੀਆਈਸੀ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੀਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ 'ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨਿਯਮ, 2007' ਨੂੰ 'ਸਰਕੂਲਰ', 'ਉਪ-ਨਿਯਮ', ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਉਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਇਤਰਾਜ਼ "ਨਿਯਮ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹਨਾਂ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖੁੰਝਾਉਂਦੀ ਹੈ। "ਨਿਯਮ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਸੀਆਈਸੀ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜੋ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ

ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਕੇ, , ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵਿਹਾਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ "ਨਿਯਮ" ਲੇਬਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ।

24. ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਲੋੜਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਇਸਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗੀ। ਸੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੀਆਈਸੀ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੈਰ-ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਹਨ। ਸੀਆਈਸੀ ਲਈ ਬੈਂਚਾਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਵੰਡਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

25. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(4) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

26. ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਹੈਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਵਿਧੀ ਠਾਕਰ, ਹਨੀ। ਐਸੋਸੀਏਟ ਐਡੀਟਰ (ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ: ਕਨੂੰ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡ.)

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ